

CORRUPTION
RESEARCH CENTER
BUDAPEST

Tompítás, elkenés, elbizonytalanítás és manipuláció

Az ukrajnai orosz agresszióról hírt adó cikkek tartalomelemzése
négy magyar hírportál és a BBC cikkei alapján

Tóth István János⁺ – Varga Júlia^{*}

+ HUN-REN KRTK KTI; SGH Warszawa; CRCB; *: HUN-REN KRTK KTI

Budapest Science Meetup
2023. December 14. 19:00
MTA Könyvtár

2023. 12. 16.

CORRUPTION
RESEARCH CENTER
BUDAPEST

Megjelenik-e az orosz propaganda az „ellenzéki” sajtóban? Mit közvetít az MTI?

A kutatásról

- Az orosz behatolás a magyar médiába már régen elkezdődött. Lásd pl. a CRCB korábbi kutatása:
CRCB. (2018). Orosz állami befolyás a magyar online hírportálokra 2010-2017. <http://www.crcb.eu/?p=1350>
- 2022. február 24. utáni napokban megdöbbenve lehetett látni a különbséget:
a lengyel – magyar és az angol – magyar sajtó (három NATO ország!) mennyire eltérő narratívát használ
- Érdeemes ezt mélyebben elemezni!
Mennyire jelenik meg az orosz propaganda nyelve / fogalmai a magyar „ellenzéki” sajtóban (telex), az indexen, a Portfolioban és az MTI-n a BBC-hez képest?
- A kutatás közösségi finanszírozásban valósult meg.
- A tanulmány és elemzett adattáblák: <http://www.crcb.eu/?p=3213>

A kép a magyar Honvédelmi Minisztériumban készült 2022. február 24-én délelőtt:

A háttérben a magyar közszolgálati televízió az ukrajnai orosz agresszióval kapcsolatos hírműsora megy. Az inzert szövege: „Katonai hadművelet indult Ukrajnában”.

Mit csináltuk?

- Csak két orosz propaganda technikát vizsgáltunk
 - (i) címkézés (name-calling, labelling);
 - (ii) FUD (fear, uncertainty and doubt).
- Más nem néztünk (pl. álhírek; tematizálás; tűzoltócső ["Firehose of Falsehood", erről lásd <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE198.html>]
- BBC; Index, MTI, Portfolio, Telex
- 2022. február 24 – március 10.
- 6272 cikk
- minta: „Ukrajna”, „ukrán”, „Oroszország”, „orosz, és „Putyin”
- esettanulmányok (Telex; Honvédelmi Minisztérium honlapja, a honvédelmi miniszter megszólalásai) és
- a cikkek matematikai-statisztikai elemzése

Tompítás és elkenés – az orosz agresszió megnevezése

2023. 12. 16.

Az orosz agresszió megnevezése

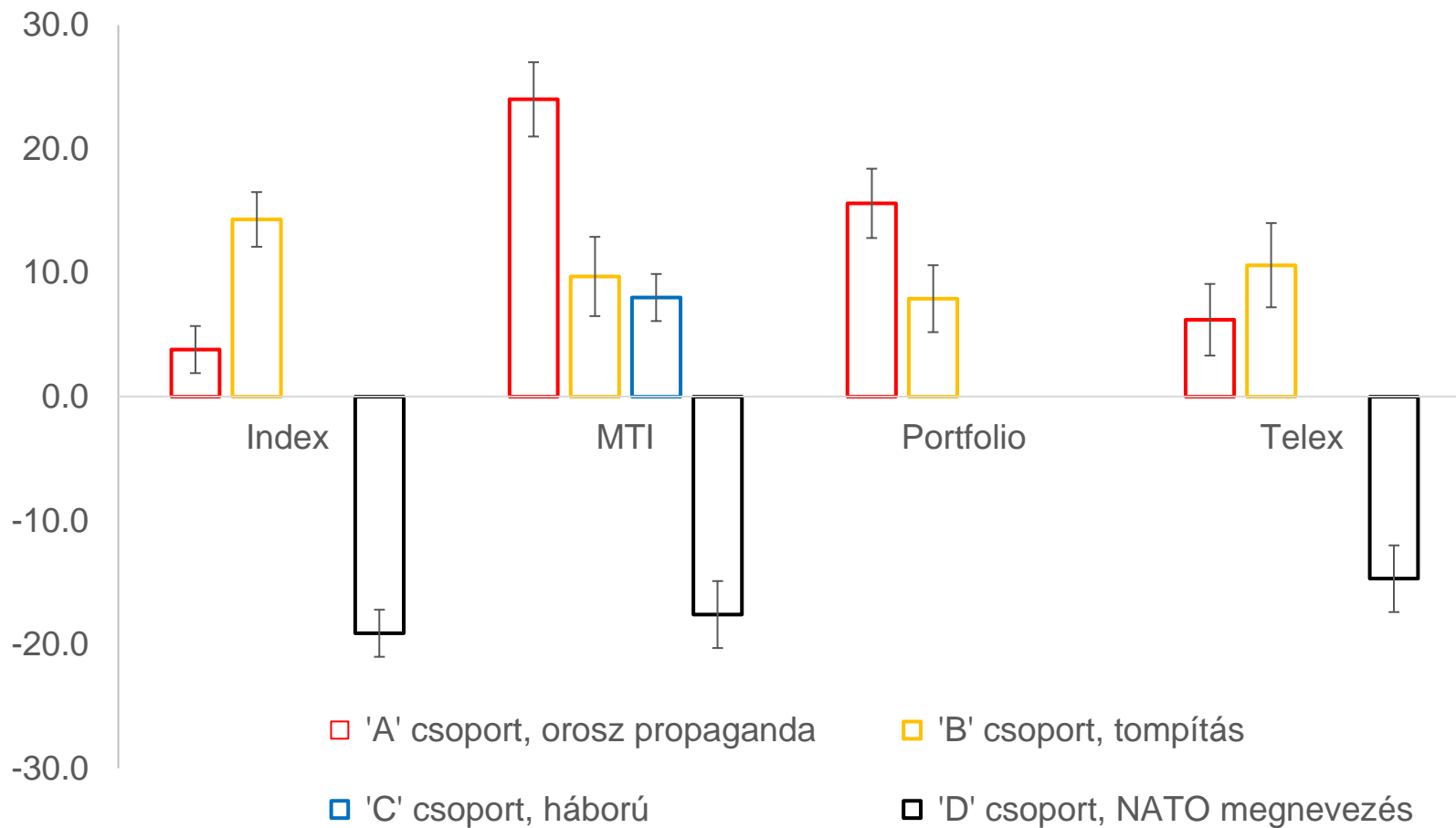
„...mély megdöbbenéssel és aggodalommal követi az Ukrajnában kibontakozó megrendítő eseményeket.”

„...az ukrajnai helyzetre való tekintettel közös pénzgyűjtést szervez...”

- Négy fogalmi csoport (145-146. old.):
 - A: Orosz propaganda (pl. „felszabadítás”; „nácitalanítás” „katonai művelet”; „különleges katonai művelet”)
 - B: Tompítás (például: „helyzet”; „konfliktus”; „események”)
 - C: Háború (például: „fegyveres támadás”; „háború”)
 - D: NATO (például: „illegális támadás”; „orosz agresszió”)

Eredmények: eltérések a BBC-től

(probit becslések koefficiensei robusztus sztenderd hibákkal)

Forrás: CRCB

Bizonytalanság és kétség: az állítólag (allegedly, purportedly, supposedly) és a látszólag (seemingly, apparently, outwardly, superficially) **szavak használata**

Az elemzés mintája, módszerek

Az előző elemzéssel azonos **minta**.

Módszerek:

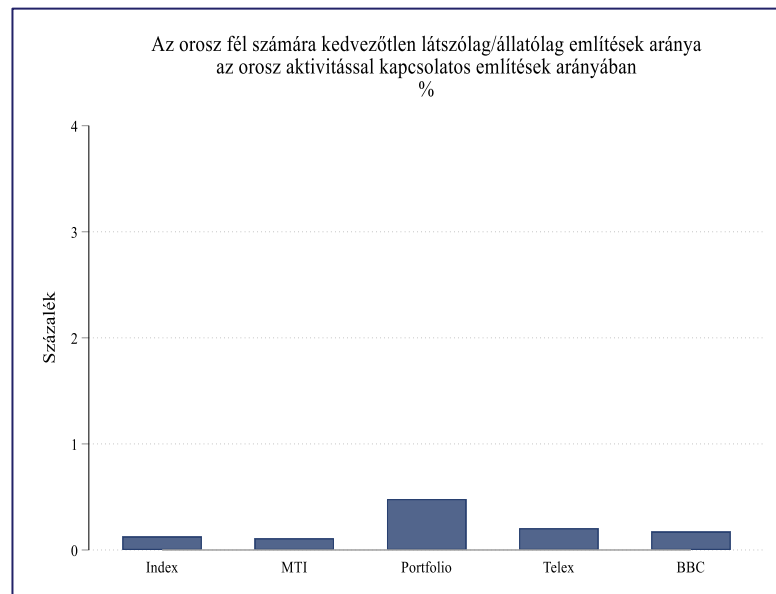
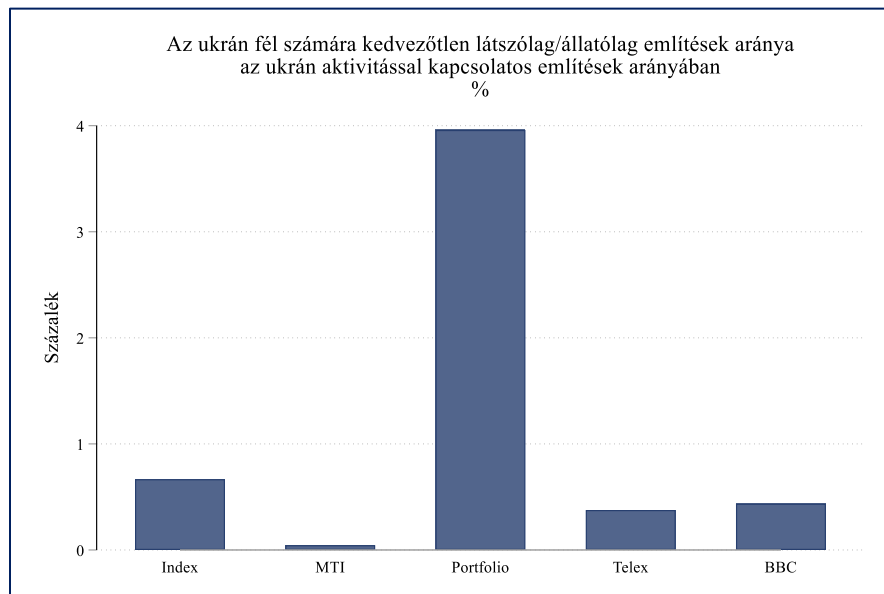
1.) Az előfordulási gyakoriságok, formai és tartalmi besorolások szerinti gyakoriságok vizsgálata

2.) Az említések valószínűségét leíró modellek (kétkimenetes Probit modellek) többféle specifikációban:

- milyen valószínűséggel találjuk a látszólag, vagy állítólag szavak említését a cikkekben?
- milyen valószínűséggel találjuk e szavak olyan említését a cikkekben, mely az ukrán fél számára előnytelen?
- végül, hogy milyen valószínűséggel találjuk olyan említését e szavaknak, amely az orosz fél számára előnytelen?

Magyarázó változók: hírportálok, milyen forrásra hivatkozik (orosz, ukrán, MTI, Twitter bejegyzés, szavak száma, február 26. után jelent-e meg

Gyakoriságok

A Portfolio cikkeiben az ukrán fél számára kedvezőtlen *látszólag*, vagy *állítólag* említések az ukrán aktivitással kapcsolatos említések arányában nagyságrendileg haladták meg a többi hírportálon megfigyelhető arányt.

Valószínűségi modellek

A látszólag, vagy állítólag szavak
ukrán fél számára kedvezőtlen említési
valószínűsége, marginális hatások

Változó	1. modell	2. modell	3. modell
Index	0,012*	-0,005	-0,002
Portfolio	0,121**	0,049**	0,051**
Telex	0,017	-0,002	-0,005
BBC	-0,001	-0,010**	-0,006
Hivatkozik orosz forrásra		-0,001	0,002
Hivatkozik ukrán forrásra		0,006	0,008
Hivatkozik az MTI-re, mint forrásra		-0,011	-0,010
Hivatkozik Twitter-bejegyzésre		0,012**	0,004
Szavak számának logaritmus (ln)			0,007**
A cikk február 26. után jelent meg			-0,002
Esetszám	6336	6336	6313

1.) A Portfolio 10 százalékkal nagyobb eséllyel használja a keresett szavakat, ha minden változóra kontrollálunk.

2.) Ha a Portfolioban jelent meg egy cikk, az 5,1 százalékkal növeli annak valószínűségét, hogy találunk a cikkben az ukrán fél számára hátrányos említését a látszólag, vagy állítólag szavaknak.

3.) Nem találtunk szignifikáns különbséget a hírportálok között az orosz fél számára hátrányos említések valószínűségében.

Összefoglalás, tanulságok

Összefoglalás / tanulságok

- A szavak fontosak
- A háború megnevezései közül a vizsgált magyar hírportálok **mindegyike** a BBC-nél nagyobb arányban használta **az orosz propaganda** megnevezéseit és a **tompításra, elkenésre alkalmas** kifejezéseket.
- Megjelent az elbizonytalanításra is alkalmas propagandatechnika a látszólag és állítólag szavak nem torzításmentes használatában.

Összefoglalás / tanulságok

- Nem csak az explicit, jól felismerhető, nyilvánvaló propaganda üzenetek feltárása és felismerése a fontos, hanem az implicit, „puha” módszereké is.
- A szavak megválasztása fontos jelentéskülönbséget eredményez és képes befolyásolni az olvasók gondolkodását.

Köszönjük a figyelmet!

CRCB Nonprofit kft.

www.crcb.eu